

اگر احساس تعهد به علم، انسان و انسانیت نبود، بلاشک امروز پیشرفت‌هایی که شما در پزشکی ملاحظه می‌کنید، کشف و حاصل نشده بود؛ این را قدر بدانید. این احساس تعهد، خیلی ارزشمند است. مقام معظم رهبری

پول پزشکان تیغ نظارت را کند نمی‌کند

گفتگو می‌کنیم

مهندس محمد باقر عسکری

مشاور رئیس دانشگاه و مدیر بازرسی ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات دانشگاه علوم پزشکی شیراز

یکی از موضوعاتی که هرچند به ندرت، اما جامعه خدم و نجیب پزشکی ما به آن مبتلاست و نیاز به بررسی عمیق، بی‌طرف و دوسویه (از نگاه پزشکان و بیماران) دارد، بحث زیر میزی و حواشی آن است. به نظر می‌رسد برای حل این مسئله و کشف میزان تقصیر یا قصور طرفین لازم است صدای طرف‌های گوناگون به خوبی شنیده شود تا شاید راهگشای این مسئله باشد. در این زمینه چندین سوال صریح از جانب دانشجویان و مردم به دفتر نشریه رسیده است که با توجه به رسالت روشنگری نشریه، بر آن شدیم تا سراغ مدیر بازرسی دانشگاه برویم و پاسخ‌های شفاف او را در این زمینه بشنویم؛ این مصاحبه را با یک سوال آغاز می‌کنیم:

فرایندهای معیوب و یا غلط به عالی‌ترین مقام سازمان ارائه می‌شود که در این مسیر ضمن ارائه گزارش موضوع به معاونت مربوط، پیشنهاد اصلاح عملیاتی نیز ذکر می‌شود تا مسیر اصلاح شده و از آسیب‌های احتمالی جلوگیری شود. در صورت برخورد با تخلف، به هیئت تخلفات ارجاع می‌شود که در صورت اداری بودن تخلف، خود هیئت رسیدگی خواهد کرد؛ ولی اگر علاوه بر تخطی اداری، واجد وجوه تخلفات کیفری و جزایی نیز باشد، هیئت تخلفات اداری وفق ماده ۲۳ قانون تشکیل خود، ملزم است که به صورت مستقیم یا توسط مدیریت حقوقی دانشگاه به مراجع قضایی صالحه ارجاع دهد تا موضوع در دستگاه‌های قضایی تعیین تکلیف شود. ادامه مصاحبه صفحه بعد

راهکارهای نظارتی و بازرسی برای کاهش زیرمیزی چیست و آیا اخیراً لغو مجوز نظام پزشکی برای این امر وجود داشته یا خیر؟ ضمن تشکر از دغدغه نشریه شما در این زمینه، قبل از هر چیز لازم می‌دانم شرح وظایف کلی از چهارچوب کاری مدیریت بازرسی دانشگاه خدمت مخاطبان مطالبه گر نشریه وزین شما بیان کنم. مدیریت بازرسی یکی از مدیریت‌های تشکیلاتی ذیل نظر ریاست دانشگاه علوم پزشکی است که در کل سه مجموعه عملکردی را شامل می‌شود:

کشف و پیگیری
بازرسی: همکاران ما در این بخش به شکل آشکار و پنهان، روند بازرسی، کشف تخلف و اصلاح فرایند را انجام می‌دهند و طی گزارشتی،

ای شغالان بگریزید که حیدر آمد

سنگراف

یار باصولت حیدر سوی خیبر آمد
ای شغالان بگریزید که حیدر آمد
بنگر شورو و جنون شب عاشورا را
یار در خیمه که سید و سرور آمد
یارب این سرو که گلزار وطن خرم از اوست
نگهش دار کز باغ معطر آمد
گوپیا عطر خمینی ست در آفاق جهان
چشم یعقوب مرایوسف دیگر آمد
پیرمادست ابوالفضل نگهدارش باد
که جوانانه به دل‌داری لشکر آمد
#علی‌محمد مودب

زیر میزی پزشکان، آری یا خیر!!!

برای مقابله با پدیده زیرمیزی، می‌توان اقدامات زیر را مدنظر قرار داد:
اصلاح تعرفه‌های پزشکی: تعیین تعرفه‌های واقعی و منصفانه برای خدمات پزشکی می‌تواند انگیزه دریافت زیرمیزی را کاهش دهد.
افزایش نظارت و برخورد قانونی: تقویت نظارت‌ها و برخورد قاطع با متخلفان می‌تواند بازدارنده باشد.

افزایش تعداد پزشکان متخصص: با افزایش تعداد پزشکان در مناطق محروم، می‌توان از انحصار برخی پزشکان جلوگیری کرد.
فرهنگ‌سازی و آموزش: افزایش آگاهی بیماران درباره حقوق خود و تشویق به گزارش تخلفات می‌تواند مؤثر باشد.

نتیجه‌گیری

پدیده زیرمیزی گرفتن پزشکان، یک مشکل چندوجهی است که نیازمند همکاری همه‌جانبه بین نهادهای مختلف، اصلاح ساختارهای موجود و افزایش آگاهی عمومی است. با اجرای راهکارهای مناسب، می‌توان به تدریج این معضل را کاهش داد و اعتماد عمومی به نظام سلامت را تقویت کرد.

ریشه‌های پدیده زیرمیزی

یکی از دلایل اصلی زیرمیزی گرفتن، پایین بودن تعرفه‌های پزشکی نسبت به هزینه‌های واقعی خدمات درمانی است. همچنین، کمبود پزشک متخصص در برخی مناطق باعث شده تا بیماران برای دریافت خدمات، مجبور به پرداخت مبالغ اضافی شوند. برخی پزشکان نیز به دلیل فشارهای مالی و اقتصادی، به دریافت زیرمیزی روی می‌آورند. (ایسنا)

راهکارهای پیشنهادی

کرده و پزشکان متخلف را مجموعاً به ۱۷ میلیارد و ۳۸۱ میلیون ریال جریمه کرده است. همچنین، وزارت بهداشت سامانه ۱۹۰ را برای دریافت گزارش‌های مردمی از تخلفات پزشکان راه‌اندازی کرده است. علاوه بر این، سازمان نظام پزشکی در حال طراحی سامانه‌ای برای گزارش غیرمستقیم تخلفات زیرمیزی است تا بیماران بتوانند بدون نگرانی از تبعات، این موارد را گزارش دهند.

* Persian Epoch Times، ۲۰ آبان، ۲۰۲۳، ۴۰ همشهری آنلاین، ۱۰ آبان، ۱۴۰۳

پدیده «زیرمیزی گرفتن» توسط برخی پزشکان در ایران، یکی از مسائل چالش برانگیز در نظام سلامت کشور است که به دلایل مختلفی از جمله تعرفه‌های ناکافی، کمبود پزشک متخصص و ضعف در نظارت‌ها شکل گرفته و ادامه دارد. در ادامه، نگاهی به ابعاد مختلف این موضوع خواهیم داشت.

آمار و گستره پدیده زیرمیزی

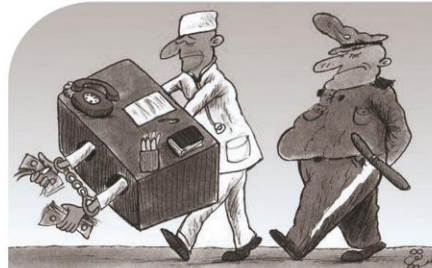
بر اساس گزارش‌ها، تنها حدود ۵ تا ۷ درصد از پزشکان کشور اقدام به دریافت زیرمیزی می‌کنند، هرچند حتی یک درصد نیز نگران‌کننده است. این تخلفات عمدتاً در حوزه‌های جراحی و تخصص‌های خاص رخ می‌دهد که امکان دریافت مبالغ اضافی از بیماران وجود دارد. در واقع، تنها ۱۶ درصد از پزشکان کشور در موقعیتی هستند که امکان دریافت زیرمیزی را دارند، اما این موضوع باعث شده تا فشار اجتماعی بر کل جامعه پزشکی وارد شود.
* (عصر ایران، Persian Epoch Times، ۱۰ آبان، ۱۴۰۳)

اقدامات قانونی و نظارتی

سازمان تعزیرات حکومتی در چهار ماه، به ۵۱۹ پرونده مربوط به زیرمیزی پزشکان رسیدگی

جرم زیر میزی گرفتن پزشکان در سایر کشورها

در بسیاری از کشورها، دریافت «زیرمیزی» یا رشوه توسط پزشکان جرم محسوب می‌شود و با مجازات‌های قانونی همراه است. در ادامه، به بررسی وضعیت قانونی و مجازات‌های مرتبط با این تخلف در چند کشور می‌پردازیم:

آلمان

در سال ۲۰۱۶، آلمان با اصلاح قانون کیفری خود، دریافت و پرداخت رشوه در بخش بهداشت و درمان را جرم‌انگاری کرد. بر اساس مواد ۲۹۹a و ۲۹۹b قانون کیفری، هرگونه دریافت یا پرداخت مزایا برای تجویز دارو، ارجاع بیمار یا خرید تجهیزات پزشکی ممنوع است. مجازات این تخلفات می‌تواند شامل جریمه نقدی یا حبس تا سه سال باشد. این قانون برای تمامی حرفه‌های پزشکی با آموزش رسمی دولتی اعمال می‌شود. (deloitte-tax-news.de)

چین

چین در سال‌های اخیر اقدامات سخت‌گیرانه‌ای علیه فساد در بخش بهداشت و درمان اتخاذ کرده است. در سال ۲۰۱۴، شرکت داروسازی گلاکواسمیت‌کلاوین (GSK) به دلیل پرداخت رشوه به پزشکان و بیمارستان‌ها برای افزایش فروش محصولاتش، به پرداخت جریمه ای معادل ۳ میلیارد یوان (حدود ۴۸۹ میلیون دلار) محکوم شد. مدیران ارشد این شرکت نیز به احکام حبس تعلیقی و اخراج از کشور محکوم شدند. علاوه بر این، مقررات جدیدی موسوم به «نه ممنوعیت» وضع شده‌اند که شامل ممنوعیت دریافت کمیسیون، هدایا یا مزایا از بیمارانی با شرکت‌های دارویی است. تخلفات در این زمینه می‌تواند منجر به توبیخ، تنزل رتبه، کاهش حقوق، تعلیق یا لغو مجوزهای حرفه‌ای شود. در موارد شدیدتر، پیگرد کیفری نیز در نظر گرفته شده است. (wilmerhale.com)

رومانی

در رومانی، فساد در بخش بهداشت و درمان یک معضل جدی است. در سال ۲۰۱۳، دو پزشک در بیمارستان کودکان بخارست به دلیل دریافت رشوه برای انجام جراحی‌های کودکان بازداشت شدند. همچنین، در سال‌های اخیر، ده‌ها پزشک به اتهام دریافت رشوه تحت پیگرد قانونی قرار گرفته‌اند. (اسکرپید)

جمهوری چک

در جمهوری چک، مواردی از فساد در بخش بهداشت و درمان گزارش شده است. به عنوان مثال، دیوید راث، وزیر سابق بهداشت، در سال ۲۰۱۵ به دلیل فساد و سوءاستفاده از موقعیت خود به ۸٫۵ سال حبس محکوم شد. در سال ۲۰۲۵ نیز، پرونده‌ای مربوط به فساد مالی در بیمارستان دانشگاهی موتول در پراگ با ارزش بیش از ۴ میلیارد کرون (حدود ۱۵۰ میلیون یورو) مورد بررسی قرار گرفت.

هند

در هند، فساد در بخش بهداشت و درمان نیز وجود دارد. در ماه مه ۲۰۲۵، دکتر تاپان کومار جانا، رئیس بخش آناتومی در کالج پزشکی مرشدآباد، به دلیل دریافت رشوه ۱۰ لاک روپیه (حدود ۱۲ هزار دلار) برای ارائه گزارش بازرسی مطلوب به یک کالج پزشکی خصوصی بازداشت شد. (The Times of India)

جمع‌بندی

در بسیاری از کشورها، دریافت رشوه یا «زیرمیزی» توسط پزشکان جرم محسوب می‌شود و با مجازات‌های مختلفی از جمله جریمه نقدی، حبس، تعلیق یا لغو مجوز حرفه‌ای مواجه است. با این حال، میزان اجرای این قوانین و شدت مجازات‌ها در کشورهای مختلف متفاوت است. برای مقابله مؤثر با این پدیده، نیاز به اصلاحات ساختاری، افزایش شفافیت و نظارت قوی‌تر وجود دارد.

استعمال کالاهای منسوب به رژیم صهیونی!

در پی درج مطلبی درباره حرمت استعمال کالاهای منسوب به رژیم صهیونی و چاربی سکوت منفعلانه علما و دانش‌پژوهان، مجسم میلغین نسبت به ورود و توزیع آزادانه آن توسط متولیان دولتی، بران شیدیم تا برای عدم احجاف در حق عالمان عزیز کشورمان، استفتایی از دفتر بعضی از آنها داشته باشیم که پاسخ بدون دخل و تصرف در اینجا می‌آید:

حجت الاسلام و المسلمین طالبی

اولاً، حکم حرمت در موارد مذکور زمانی محرز می‌شود که تمامی حیثیت و ماهیت موضوع معین شده باشد. ثانیاً در جواب استفتائات، برخی از بزرگان به این امر تکیه داشته‌اند که در صورتی که مکلف موارد مذکور در استفتاء را نداند، بر او حرام نیست.

اما ثالثاً و اهم موارد مذکور اینست که چرا در ایران اسلامی چنین چیزی رخ می‌دهد؟ نکته اول اینکه موارد بالا شرعاً در حق مسئولین مجوز دهنده جاری است. و دیدار اینکه باید دید آیا واقعاً در قوانین وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی که برای تولید و توزیع و بسته بندی به این شرکت‌ها مجوز داده می‌شود، قوانینی پیش بینی شده بر مبنای آن، عمل شود یا نه؟

همچنین امر مهم دیگر اینست که عده ای متوقعند که رهبری باید در این امر مستقیماً ورود نمایند؛ در مقابل باید دو چیز مهم را دانست، یکی اینکه ورود در این موارد، از شئون مکلف است نه مرجع تقلید و دیگر آنکه به فرض صحت مطلب، آیا از لحاظ قانونی، رهبری می‌توانند مستقلاً در این امر ورود نمایند؟

اینها همه در صورتی است که مفروضات سؤال، کاملاً تأیید شده و صحیح باشد؛ اما در صورت تشکیک و تردید در آنها یا رد آنها توسط مراجع ذی صلاح قانونی، این مطالبات صورتی دیگر به خود خواهند گرفت.

کار هستند (کارت به کارت پول، سکه طلا به جای هزینه درمان و...) که باید به اداره مالیاتی جهت بررسی موضوع مراجعه نمود.

به نظر شما اشکال کار بیشتر برمی گردد به عدم شکایت و درخواست از طرف زیرمیزی دهندگان؟

بله درست است؛ طبق رسالت، تکالیف قانونی و منشور اخلاقی که وجود دارد، در صورت شکایت حتماً پیگیری خواهد شد و در صورت عدم حصول نتیجه و رضایت، مجدداً شخص به ما مراجعه کند تا تدابیر بیشتری اندیشیده شود و باید بگویم در کل به جز وجود ممنوعیت های قانونی بر سر راه فرایند شکایت، تمام آن‌ها به نتیجه خواهد رسید؛ قطعاً قانون، نصب العین و رأس امور نهادهای نظارتی است.

چند گزاره یا نظر مردمی نیز به دفتر نشریه فرستاده شده که برای حفظ امانت عین آنها می‌آید تا نظر شما را در این زمینه نیز بشنویم.

«هر چه پزشک معروف تر و پولدار تر باشد کمتر با او برخورد می‌شود»؛ «آیا این گزاره تأیید می‌شود؟ نهاد نظارتی طرفدار منافع مردم است یا پزشکی که اهل تجارت هستند و می‌توانند منافع بی‌نهایت داشته باشند؟»

مردم در چهارچوب قانون، ذی حق و ولی نعمت مملکت و نظام هستند و رسالت ما این است که بر فرایندهای سازمانی نظارت داشته باشیم تا مطابق با قوانین و مقررات باشد؛ قانون به گونه ای است که خدمت رسانی و حق و حقوق مردم در آن وجود دارد.

یعنی پول پزشکان تیغ نظارت را کند نمی‌کند؟

به هیچ عنوان و هرکس در این زمینه حتی یک مورد سندی دارد که همکاران ما تخطی کرده اند بی‌اورد تا ضمن حفظ محرمانگی، رسیدگی سریع و قاطع صورت گیرد.

آیا فرایند شکایت هزینه ای در بر دارد؟

فرایند شکایت هیچ هزینه ای در بر نخواهد داشت؛ مگر اینکه مثلاً برای اثبات تخلف نیاز باشد فلان آزمایش انجام شود؛ وگرنه از طریق واحد بازرسی هزینه ای متوجه شاکی نخواهد شد.

مشخص و تکنیکال در معاونت درمان و نظارت بر درمان وجود دارد. فعالیت های درمانی، چه در بخش دولتی و چه خصوصی (اعم از مطب، درمانگاه، بیمارستان، کشف و اطلاع کلینیک های زیر زمینی ...) به دادگاه است که نتیجه آن معمولاً به معاونت درمان یا پزشکی که در این امر دخیل بوده اند اعلام می شود و در نهایت برای رسیدگی و صدور حکم به تعزیرات حکومتی ارجاع داده می شوند.

پرداخت بارضایت خود بیمار

بنابراین به طور قطع می توان گفت که هیچ گونه فیلتری وجود ندارد و پرونده تمام افراد معرفی شده پیگیری می شود و هیچ گونه تفاوت یا امتیازی در رسیدگی به تخلف ها وجود ندارد و فقط یک بحث وجود دارد که برخی از پزشکان خیلی تک (unique) هستند و خود بیمار حاضر است پول بیشتری بدهد تا آن پزشک خاص، کار درمانی را برایش انجام دهد که در این موارد معمولاً اصلاً شکایتی هم وجود ندارد.

زیرمیزی بیمارستانی

برخی موارد هست که خود بیمارستان (بیشتر در بیمارستان های خصوصی اتفاق می افتد) زیرمیزی (under table) را از بیمار دریافت می کند و معمولاً بیمار از بیمارستان های دولتی باتوجه به تعرفه های مصوب دولتی، ناراضی نیستند.

راه حل

بنابراین به طور کلی برای حل مشکل زیر میزی باید برآورد هزینه ها و تعرفه ها به واقعیت نزدیک شوند و مسائل در دولت، مجلس شورای اسلامی و ... مطرح، بررسی و اقدامات کشوری صورت پذیرد و مردم هم باید با داشتن بیمه های تکمیلی بتوانند خدماتی که ممکن است در بخش های دولتی دیرتر دریافت کنند را در دستگاه های خصوصی با خیال راحت دریافت نمایند.

به نظر شما برخوردان نسبت به زیرمیزی پزشکان بازدارندگی لازم را داشته است؟

به نظر من خیر! بازدارندگی خاصی ایجاد نکرده است؛ وقتی پزشکی در روز، مثلاً ۱۰ مورد زیر میزی داشته باشد و فقط به یکی رسیدگی شود (یک شاکی داشته باشد) عملاً مسئله حل نشده. نکته دیگر اینکه برخی از پزشکان در بخش خصوصی، خارج از فرایند نظام مالیاتی در حال انجام

ادامه مصاحبه با مهندس محمد باقر عسکری پول پزشکان تیغ نظارت را کند نمی‌کند

این را گفتم تا مشخص شود ما مرجع بر خود نیستیم و فقط مرجع کشف و پیگیری تا حصول نتیجه می باشیم.

حداکثر زمان رسیدگی ۳۰ روز

باتوجه به قانون سلامت اداری روند تمام شکایات در یک بازه ۳۰ روزه اتفاق می افتد و به طور کلی دنبال آن هستیم که تمام شکایات پیگیری و بررسی شده و هیچ شکایتی بدون رسیدگی و تعیین تکلیف رها نشود.

یک سامانه شکایات را هم خود دانشگاه علوم پزشکی دارد که در سایت دانشگاه و با مدیریت واحد بازرسی دانشگاه انجام وظیفه می کند و خروجی آن در خود بازرسی دانشگاه انجام می شود. (پرینت گرفته می شود، دستور می خورد و مورد بررسی قرار می گیرد)

آیا این سامانه، سایت یا شماره ای برای دسترسی دارد؟

بله در سایت اصلی دانشگاه قسمتی با عنوان «رسیدگی به شکایات» است که به صورت مستقیم و محرمانه به واحد ما وصل می شود.

هیچ گونه فیلتری نداریم

در مجموع باید بگویم دروازه اداری ما به روی تمام شکایات باز است و هیچ گونه فیلتری وجود ندارد و تمام شکایات به صورت سامانه ای یا حضوری در دفتر رسیدگی به شکایات مورد بررسی و پیگیری قرار می گیرد.

بنابراین به صورت حضوری هم امکان پیگیری وجود دارد؟

هرچند هدف از رسیدگی از طریق سامانه، تسهیل در کار مردم است؛ اما بله شاکی حضوری هم داریم و البته با توجه به میز خدمتی که برای این موضوع وجود دارد، طبیعتاً ورود افراد کنترل شده است.

نظارت در بخش خصوصی

به هر حال نظارت و رسیدگی ما در بخش های دولتی است که شکایات را یا کشف یا دریافت کنیم و بعد از پیگیری در صورت نیاز به تعزیرات انتقال دهیم تا شاکی به حق خود برسد؛ اما در بخش خصوصی نیز یک واحد نظارتی